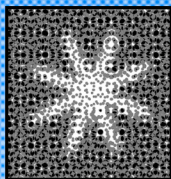
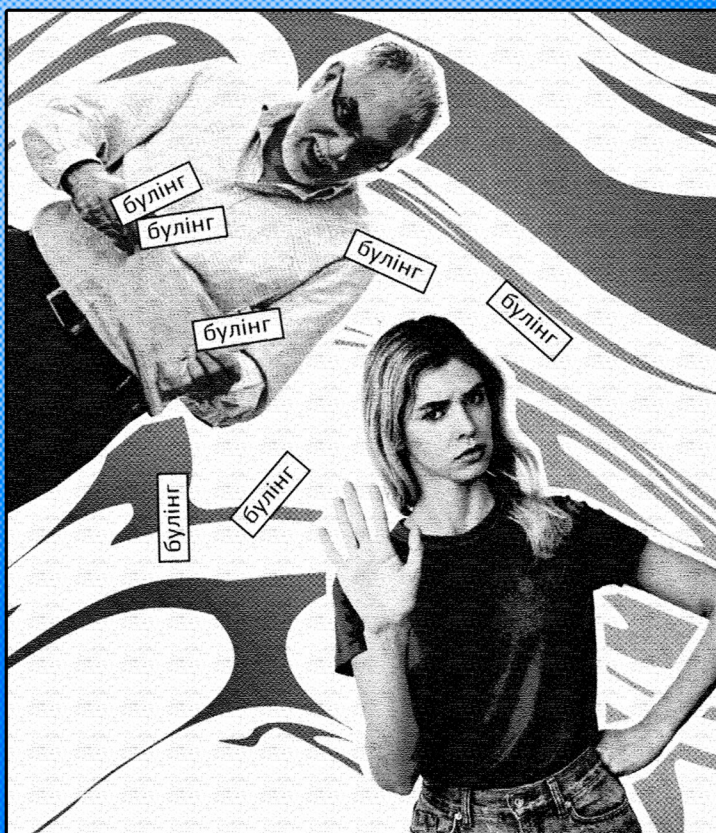

Психологічне насилля з боку викладачів:

як розпізнати
та протидіяти?

Незалежна студентська профспілка "Пряма дія" @priama_diia
Студентська рада Факультету психології ХНУ імені В. Н. Каразіна

Позиція викладача – це завжди владна позиція. Викладач у програмі дисципліни визначає, що саме студенти та студентки вивчатимуть, задає тон обговоренням семінарів, визначає форми контролю і зрештою оцінює студентів. Проте останні не є безправними та можуть спільними діями впливати як на окремого викладача, так і на всю систему освіти.

Владна позиція так чи інакше включає в себе насилля (але в жодному разі ним не обмежується), водночас спільноту мають випрацьовуватися та встановлюватися його межі. У цьому контексті психологічне (або емоційне) насилля є неприйнятним!

Психологічне (або емоційне) насилля – це використання переваги, з метою принизити та знецінити іншу людину. Насильством також є свідоме ігнорування потреб і почуттів тих людей, які залежні від іншої особи. Психологічне насильство нерідко дуже багатогранне, тому ми розглянемо саме булінг студента з боку викладача.

Що можна віднести до булінгу?

Психологічне насилля викладача в бік студента провокує булінг серед інших студентів і викладачів.

У деяких університетах булінг студентів ставав причиною самогубств, відмовою від навчання в цьому закладі чи від отримання освіти взагалі. Факти психологічного насилля часто замовчуються, проте булінг у закладі вищої освіти може вплинути на все подальше життя людини. Жертви психологічного насилля рідко звертаються до психологів, намагаючись самостійно справитися з тими проблемами, які виникли у них через цькування — часто це призводить лише до погіршення стану студента.

На жаль, психологічне насильство над студентом може бути частиною корпоративної «культури» закладів вищої освіти.

Така культура може виникати на тлі інституційного (системного) насильства. Викладачі стають жертвами насилля з боку адміністрації, а студенти – з боку викладачів. А отже, в боротьбі з психологічним насиллям важливо усвідомлювати, що існують дві його сторони — як прямий булінг від викладача, так і інституційні та системні проблеми, що вимагають спільної боротьби студентів та викладачів за гідні умови праці, навчання та ідеали вільного університету.

Щоб боротися за свої права та проти системного насилля треба вміти протистояти насиллю на індивідуальному рівні!

* поради

Не шукай причину в собі

1

Пам'ятай, головна причина криється не в тобі, а в самому агресорі. **Викладач може намагатися за рахунок студента підкреслити свою вагомість та самоствердитися, підкріпити власне его.**

Твоє головне завдання – не піддатись на провокацію!

Зрештою тримай у фокусі, що ви з викладачем в одному човні. Його умови роботи часто не кращі за твої умови навчання. Якщо ти відчуваєш системний тиск, то і викладач ймовірно його відчуває. Парадоксально, але в окремих випадках агресію агресора можна направити на її реальне джерело виникнення – систему.

Стався до агресора з жалістю, а не з ненавистю

2

Пам'ятай, що знуцання – це не демонстрація сили, а навпаки, прояв слабкості з боку кривдника. Агресивна поведінка завжди обумовлена психологічними причинами – особистими комплексами або ж низькою самооцінкою, яку кривдник прагне підвищити за рахунок пригноблення слабших; і, ймовірноше за все, кривдник сам був жертвою цькування, тому через пережитий страх і відчуття беззахисності він керується принципом «найкращий спосіб оборони – напад».

Зосередься на своїх перевагах і здолай агресора у власній свідомості!

З

Агресор наче цькує «за щось» конкретно, однак це не так. **Мета кривдника принизити, змусити сумніватися у своїй гідності.** Пам'ятай, саме ті якості і риси, через що тебе намагаються цькувати, одночасно роблять тебе особливим. Тож спробуй перетворити свою «інакшість» на унікальність, яка надає тобі переваги над агресором. **Можливість отримати гідну відсіч завжди лякає агресора.**

Якщо тебе цькують за те, що ти ставиш дурні питання або не можеш щось зрозуміти, то не варто сприймати це як свій недолік — це говорить лише про твою допитливість і прагнення розібратися в темі, а це заслуговує на повагу.

Якщо тебе принижують за те, що ти не підготувався/підготувалась до заняття, то ти завжди можеш нагадати викладачу, що він може просто поставити незадовільну оцінку — здатність нести відповідальність за свої вчинки (наприклад, непідготовку до заняття) — це чеснота.

4

Обізнаність про свої права – перший крок до їх захисту

Студент має право на безпечні й нешкідливі умови навчання та праці. Використовуй цей факт для самозахисту, адже психологічне насилля – це порушення твоїх прав.

5

Якщо тебе цькують, не бійся говорити про це!

Не думай, що, зіштовхнувшись із проявами булінгу, ти зобов'язаний вирішити цей конфлікт самостійно. **Просити поради і допомоги – не ознака слабкості.** Тож не соромся обговорювати випадки цькування з тими людьми, яким ти довіряєш. Разом ви зможете вибудувати правильну лінію поведінки та припинити направлену на тебе агресію.

Зрештою об'єднайся з іншими студентами в ініціативи для боротьби за права студентів та ідеали вільного університету. Розуміння, що ти не один, і є якась спільна справа, допоможе тобі відчутти власні сили в конкретній ситуації насилля.

6

Булінг – це злочин, який карається законом!

Пам'ятай, ніхто не має права знущатися з тебе, цькувати чи застосовувати фізичну силу.
В Україні на момент 2023 року діють такі закони:

1) Закон України "Про вищу освіту" № 1556-VII:

Цей закон встановлює загальні принципи організації та функціонування вищої освіти в Україні. Він визначає права та обов'язки студентів, принципи набуття вищої освіти, порядок акредитації навчальних закладів та регулює інші аспекти вищої освіти.

2) Закон України "Про освіту" № 2145-VIII:

Цей закон визначає загальні принципи системи освіти в Україні. Він містить положення про запобігання насильству, в тому числі булінгу, в освітніх установах. Закон передбачає заходи щодо гарантування безпеки учнів та студентів та надання підтримки жертвам булінгу.

3) Закон України "Про запобігання і протидію булінгу" № 2657-VIII:

Цей закон був прийнятий у 2017 році і спрямований на запобігання і протидію булінгу в українських навчальних закладах. Він визначає поняття булінгу, зобов'язує навчальні заклади приймати заходи для запобігання булінгу, встановлює процедури розгляду скарг і відповідальність за порушення законодавства про булінг.

Тому, якщо тебе цькують, ти маєш захистити себе: фіксуй факти психологічного насилля з боку викладача та звертайся до відповідних інстанцій. Почати можна зі звернення в студентську профспілку, студентські організації, студентські органи самоврядування та, власне, адміністрацію. Якщо ситуація вийшла з-під контролю, то необхідно звернутися до поліції з відповідною заявою, на підставі якої складається протокол про вчинення адміністративного правопорушення. Справа передається до суду і розглядається протягом 15 днів з дня одержання протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Наші контакти:

inst/tg: @psychology_karazin

бот підтримки:

@Karazin_Psy_Support_Bot

електронна пошта:

psychology.studrada@karazin.ua

